

DOI: <http://doi.org/10.32750/2025-0422>

УДК 336.67:336.77:330.322(477)

JEL Classification: G23, G32, E22, O16

Кожем'якіна Світлана Миколаївна

доктор економічних наук, професор

професор кафедри управління

Київський столичний університет імені Бориса Грінченка

Київ, Україна

ORCID ID: 0000-0002-1314-0841

e-mail: s.kozhemiakina@kubg.edu.ua

РОЛЬ ЛІЗИНГУ В РОЗВИТКУ ПРОЕКТНОГО ФІНАНСУВАННЯ

Анотація. У статті досліджено сутність, тенденції та проблеми розвитку проектного фінансування і лізингу як сучасних інструментів інвестиційної діяльності підприємств в умовах трансформаційної економіки України. Обґрунтовано актуальність використання проектного фінансування в умовах енергетичної нестабільності, обмеженості власних фінансових ресурсів та необхідності модернізації виробництва. Визначено, що проектне фінансування є ефективним механізмом реалізації масштабних інвестиційних проектів у сферах енергетики, інфраструктури, промисловості та інновацій, оскільки передбачає повернення інвестицій за рахунок грошових потоків самого проекту. Розглянуто основні моделі проектного фінансування, зокрема банківське, консорціумне, акціонерне та лізингове. Проаналізовано роль банківських установ у розвитку проектного фінансування, зокрема участь ЄБРР, IFC, НЕФКО, KfW, «Укресімбанку» та інших у реалізації інвестиційних проектів в Україні. Визначено переваги проектного фінансування через банківську систему — доступ до довгострокових ресурсів, пільгові ставки кредитування, можливість зниження інвестиційних ризиків, — а також окреслено основні проблеми його розвитку: нестабільність фінансової системи, високий рівень ризику, недосконалість нормативно-правової бази та недостатня інституційна підтримка. Доведено, що лізинг виступає важливим інструментом залучення інвестицій у реальний сектор економіки, сприяє оновленню основних засобів, підвищенню технічного рівня виробництва та енергозбереженню. На основі статистичних даних визначено тенденції розвитку лізингових операцій в Україні у 2018–2024 рр. та виявлено їх нестабільність. Запропоновано напрями активізації проектного фінансування і лізингу через удосконалення законодавчого регулювання, розширення державних гарантій, створення сприятливого інвестиційного клімату та підвищення фінансової грамотності учасників ринку. Реалізація зазначених заходів забезпечить підвищення інвестиційної активності, модернізацію основних фондів та стає економічне зростання України.

Ключові слова: проектне фінансування; лізинг; інвестиції; фінансові ресурси; банки; інвестиційна діяльність; модернізація виробництва; банківські кредити; інвестиційні проекти.

ВСТУП

Постановка проблеми. У сучасних умовах, коли перед підприємствами постають безпрецедентні виклики — від зруйнованої енергосистеми України до глобальної кліматичної кризи, — інвестування в енергоефективність перестає бути другорядним технічним рішенням. Це — стратегічний напрямок розвитку, який дозволяє бізнесу не лише адаптуватися до нової реальності, а й здобути суттєві конкурентні переваги. Скорочення енергоспоживання завдяки модернізації обладнання, утепленню будівель та впровадженню сучасних систем опалення й вентиляції дає змогу підприємствам істотно зменшити операційні витрати. У багатьох випадках енергоефективні інвестиції швидко окуповуються, особливо на тлі стрімкого зростання цін на енергоносії. Таким чином, економія стає реальним і відчутним ефектом для бізнесу.

Особливої ваги при цьому набуває питання фінансування. Позитивною тенденцією є те, що все більше державних і міжнародних інституцій надають фінансову підтримку енергоефективним ініціативам у вигляді пільгових кредитів, грантів, субсидій. Навіть малі та середні підприємства мають змогу долучитися до цього процесу за сприятливих умов. Серед сучасних механізмів фінансування все більшого поширення набуває

проектне фінансування — ефективний інструмент, який дозволяє реалізовувати масштабні енергоощадні проекти без потреби в класичному забезпеченні. Розвиток світових фінансових ринків, прихід зарубіжних гравців, що спеціалізуються на проектному фінансуванні (ОТП Банк, BNP Paribas) на вітчизняний ринок банківських послуг, а також загальне зростання капіталізації української банківської системи призвели до появи нової банківської послуги — проектного фінансування [1, с. 11].

Проектне фінансування є важливим інструментом розвитку економіки, оскільки дозволяє реалізовувати масштабні та довгострокові проекти в інфраструктурі, промисловості, енергетиці та інноваціях. Його особливістю є використання спеціальних фінансових інструментів та унікальна структура запозичень, коли основним джерелом повернення коштів виступають грошові потоки, що створює сам проект. Це дає змогу зменшити ризики для інвесторів і водночас забезпечити стабільність фінансування. Активи, права та вигоди проекту виступають цінними паперами на вторинному ринку, що підвищує його ліквідність і привабливість для інвесторів. Таким чином, проектне фінансування стає ефективним механізмом модернізації економіки та впровадження інновацій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В роботах Т. Майорової та О. Ляхової О. система проектного фінансування виступає як особлива форма фінансово-кредитних і договірних відносин між учасниками проекту, яка базується на використанні елементів фінансового інжинірингу [2, с. 18].

На думку Сіренко Н., Боднар О., проектне фінансування це форма реалізації фінансово-кредитних стосунків учасників з приводу організації і здійснення фінансування інвестиційного проекту з використанням різноманітних фінансових інструментів за умови, що джерелами погашення заборгованості є грошові потоки, що генеруються проектом, а забезпеченням боргу – активи учасників фінансування [3, с. 6].

Машошина Т.В. вважає що, це є формою організації фінансово-кредитних відносин для фінансування інвестиційного проекту, де борг погашається за рахунок грошових потоків проекту, а забезпеченням виступають активи його учасників [4, с. 7].

В своїх працях Лапко О.О. зазначає, проектне фінансування — це така структура запозичень, повернення коштів при якій базується на першочерговому використанні грошових потоків, що генеруються проектом, а всі активи, права та вигоди є цінними паперами вторинного ринку і своєю чергою їх використовують як забезпечення [5, с. 167].

Тіщенко Є. підкреслює особливість форм акумулювання коштів для фінансування відокремлених проектів на основі створення компанії спеціального призначення (SPE) та використання різноманітних джерел і фінансових інструментів та попереднього розподілу ризиків між учасниками проекту за умови, що джерелами погашення боргу є проектні грошові потоки, а додатковим забезпеченням боргу — активи, що формуються компанією спеціального призначення [6, с. 167].

Науковці розглядають його і як систему відносин між учасниками проекту, і як форму акумуляції коштів для фінансування відокремлених проектів, і як певну структуру запозичень, повернення коштів при якій базується на першочерговому використанні грошових потоків, що генеруються проектом.

Метою статті є дослідження проблем проектного фінансування та лізингу як сучасного перспективного інструменту для реалізації масштабних та довгострокових проектів для розбудови економіки України .

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Проектне фінансування — це спосіб фінансування інноваційних проектів із залученням різноманітних джерел та фінансових інструментів за умови використання грошових потоків, що генеруються проектом, в якості джерела погашення заборгованості.

Дослідники виокремлюють сучасні тенденції у розвитку проектного фінансування у світі, серед яких основними є наступні [7, с. 45]:

- розвиток нових форм взаємодії держави та приватного бізнесу на ринку проектного фінансування;
- посилення впливу макроекономічних умов на проектні грошові потоки та ефективність довгострокових проектних рішень;
- розширення кола інституційних інвесторів із числа тих, які традиційно орієнтовані на довгострокове інвестування в низькоризикові фінансові активи (пенсійні фонди; ощадні фінансові установи; інвестиційні фонди);
- посилення регуляторних вимог до фінансових посередників, зміна підходів і вдосконалення інструментарію ідентифікації та оцінювання проектних ризиків;
- стрімкий розвиток сервісної та проектної інфраструктури (маркетингових, консалтингових фірм, венчурних фондів, аутсорсингових компаній, проектних промоутерів), що сприяє підвищенню рівня обґрунтованості інвестиційних проектів на передінвестиційній стадії.

За висновком Лактіонової О. А. в Україні проектне фінансування знаходиться в початковій стадії свого розвитку. Передумовами його виникнення, на думку О. А. Лактіонової, були [8, с. 9]:

- виникнення консорціумного фінансування;
- конкуренція інвесторів за найбільш вигідне вкладення капіталу на довгостроковій основі, у тому числі у ризиковані проекти з необхідністю прийняття на себе певних додаткових ризиків, поза звичайним кредитуванням;
- впровадження глобальних інвестиційних проектів, складних за своєю структурою і специфікою впровадження, що вимагають надання сукупності найрізноманітніших професійних послуг (у тому числі фінансових);
- поширення укладання концесійних угод;
- необхідність фінансування великих інфраструктурних проектів в рамках зростання урбанізації та агломерації міст.

Залежно від способу мобілізації фінансових ресурсів виділяють такі форми проектного фінансування:

- фінансування, яке здійснюється за рахунок коштів власне промислового підприємства, організації (компанії-замовника);
- за рахунок банківських кредитів;
- за рахунок залучення коштів за допомогою випуску цінних паперів (акцій і облігацій), пайових внесків;
- за рахунок приватних кредитів;
- шляхом проведення операцій лізингу.

В Україні проектне фінансування здійснюється, в основному, за рахунок банківських кредитів. Проте часто українські банки, позиціонуючи себе на сайтах як учасників проектного фінансування, помилково називають цим терміном лише операції з кредитування проектів.

Найбільш активними учасниками українського ринку проектного фінансування є такі банки: «Укрексімбанк», «Райффайзен Банк Аваль», «УкрСиббанк».

Станом на 2024–2025 роки, найбільш активними учасниками українського ринку проектного фінансування є як українські, так і міжнародні банки та фінансові установи, які зосереджуються на підтримці енергетичних проектів. До них відносяться: «УкрСиббанк» який вважається основним банком підтримки експортно-орієнтованих та

інвестиційних проєктів. Також він активно реалізує державні та міжнародні програми проєктного фінансування. Ощадбанк бере участь у державних інвестиційних проєктах, особливо в енергетиці, приймає участь і співфінансуванні разом із міжнародними інституціями. Перший Український Міжнародний банк (ПУМБ) є найінноваційнішим із приватних банків у секторі проєктного фінансування та активним учасником у фінансуванні проєктів з підвищення енергоефективності підприємств.

Щодо іноземних фінансових інституцій Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР) є одним із головних донорів проєктного фінансування в Україні. Фінансує інфраструктурні, енергетичні, муніципальні та екологічні проєкти. Міжнародна фінансова корпорація (IFC, група Світового банку) підтримує приватний сектор, в т.ч. ВДЕ (вітрова та сонячна енергетика), аграрну логістику, виробництво. НЕФКО (Nordic Environment Finance Corporation) спеціалізується на фінансуванні енергоефективності та екологічних проєктів у муніципалітетах. KfW (Німецький державний банк розвитку) бере участь у спільних проєктах із українськими банками для реалізації інфраструктурних ініціатив.

Перевагами проєктного фінансування за участю українських банківських установ є:

- вигідні відсоткові ставки;
- залучення коштів на довгий термін із можливістю індивідуального гнучкого графіку погашення;
- можливість надання для підприємства пільгового періоду погашення кредиту.

Основні стримуючі фактори розвитку в Україні проєктного фінансування за рахунок банківського капіталу наведені на рис. 1.

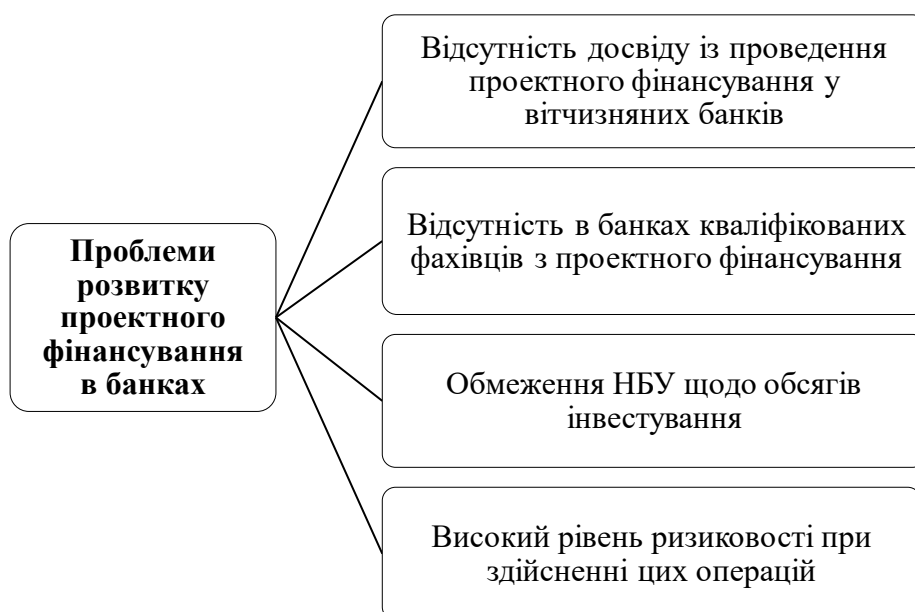

Рис. 1. Проблеми розвитку проєктного фінансування за рахунок банківських кредитів

Джерело: узагальнено автором на основі [6]–[8]

Впровадження безпекових механізмів для бізнесу, заходи професійної підготовки кадрів та зміцнення довіри до фінансової системи зможуть забезпечити подальший сталий фінансовий та соціально-економічний розвиток бізнесу [9]. І лише за цих умов проєктне фінансування зможе стати дієвим інструментом економічного зростання та післявоєнної відбудови України. На нашу думку, проєктне фінансування є ефективним

інструментом підтримки інвестиційних проєктів, особливо у капіталомістких сферах — енергетиці, інфраструктурі, промисловості. Світова практика доводить його здатність залучати великі інвестиції, знижуючи фінансові ризики учасників. Однак в Україні розвиток банківського проєктного фінансування залишається обмеженим і нерозвиненим, незважаючи на його значний потенціал.

Однією з ключових проблем є низький рівень довіри між банками та бізнесом. Через нестабільність фінансової системи, вплив війни, високі макроекономічні ризики та валютні коливання українські банки схильні уникати довгострокових проєктів з високим рівнем невизначеності. Це обмежує можливість фінансування важливих ініціатив, навіть якщо вони мають значний економічний і соціальний ефект.

Ще однією суттєвою перешкодою є відсутність законодавчої та інституційної підтримки. Проєктне фінансування потребує чіткої регламентації, зокрема щодо структурування угод, розподілу ризиків, захисту прав інвесторів і кредиторів. У багатьох випадках українське законодавство не містить достатніх механізмів, які б дозволяли ефективно реалізовувати проєкти без додаткових гарантій чи застав, що суперечить самій природі проєктного фінансування.

Також варто відзначити нестачу досвіду у банківських установах. Проєктне фінансування вимагає глибокої техніко-економічної експертизи, оцінки ризиків, розробки моделей грошових потоків і юридичного структурування. Нестача кваліфікованих фахівців у цих сферах значно ускладнює практичне впровадження відповідних фінансових продуктів.

Окрему проблему становить відсутність ефективного ринку гарантій та страхування ризиків, що є важливою умовою залучення коштів до проєктів. У розвинених країнах проєкти часто підкріплюються гарантіями міжнародних фінансових інституцій, страхуванням політичних і комерційних ризиків, чого в Україні або не існує, або діє в обмежених масштабах.

Нарешті, висока вартість капіталу, обмеженість довгострокових ресурсів у банківській системі та обмеження НБУ щодо кредитування у деяких секторах економіки також стримують розвиток проєктного фінансування.

Поряд з цими проблемами, до війни в Україні було започатковано корисний досвід. Так, у листопаді 2020 р. за ініціатииви UNIDO (організації індустріального розвитку ООН) та Укргазбанку відбулася презентація нового фінансового інструменту — Фонду гарантування кредитів на енергоефективність у промисловості. Фонд запроваджено, враховуючи той факт, що промисловість в Україні займає 30% всього кінцевого енергоспоживання. Саме тому важливо розвивати сферу енергоефективності у цьому секторі. Для цього разом із UNIDO Державним Агентством з енергоефективності та енергозбереження України розроблено серію національних стандартів з енергоефективності, проведено навчання енергоменеджерів, підготовлено рекомендації щодо імплементації 27-ої Директиви ЄС, напрацьовано пропозиції щодо запуску інструментів підтримки підприємств [11].

Завдяки створеному фонду українські промислові підприємства отримали унікальну можливість залучити кредити без застави та за нижчою відсотковою ставкою на впровадження системи енергоменеджменту та заходів з енергоефективності.

Основні характеристики цих кредитів:

- сума кредиту, валюта: гривня, євро, долар США в еквіваленті до 150 тис. доларів;
- термін кредитування: до 18 місяців;
- власний внесок або забезпечення (застава): не вимагається;
- відсоткова ставка складає: у гривнях — 13%; в доларах — 4.5%; в євро — 4%.

Взявши участь у такій програмі підтримки із досить привабливими умовами, промислові підприємства зможуть оптимізувати та скоротити енергоспоживання, знизити операційні витрати, стати більш конкурентними на ринках.

Таким чином, банківське проектне фінансування в Україні стикається з рядом системних проблем — від інституційних і правових до економічних і професійних. Подолання цих бар'єрів потребує комплексного підходу: створення відповідної нормативно-правової бази, стимулювання гарантій

У світовій практиці проектного фінансування активно застосовується лізинг. Дослідники зазначають, що «лізинг дає можливість швидко долучатися до технологічних новацій та обладнання для суб'єктів господарювання з обмеженими фінансовими ресурсами і це робить його перспективним інструментом фінансування технологічної модернізації економіки» [13], [14].

Лізинг є поширеним способом боротьби з бар'єром початкових інвестицій. Лізинг — це спосіб отримання права на використання активу (а не володіння цим активом). На багатьох ринках фінансування лізинг може використовуватися для ЕЕ-обладнання, навіть якщо обладнання не має додаткової вартості. Лізингові компанії, часто дочірні компанії банків, мають досвід роботи з програмами фінансування постачальників та іншими формами фінансування обладнання, які аналогічні проектам з підвищення енергоефективності. З точки зору орендаря існують два основні типи оренди: капітальний лізинг та оперативний лізинг. При капітальному лізингу орендар зобов'язаний показувати лізингове обладнання як актив, поточну вартість орендних платежів — як борг на його балансі. Оперативний лізинг не капіталізується на балансі компанії, а лізингові платежі для цілей бухгалтерського обліку розглядаються як витрати. Термін дії договору менше, ніж термін служби обладнання, а лізингодавець (інвестор) сплачує всі витрати на технічне обслуговування та підтримку. Лізинг є найпоширенішою формою фінансування виробників обладнання, що часто застосовується, наприклад, у випадку когенераційного обладнання [13], [14].

Ця форма фінансування проектів вирізняється серед інших наявністю низки переваг для інвесторів (лізингодержувачів). Привабливість лізингу для інвестора полягає у більш простих схемах забезпечення виконання зобов'язань, ніж при сплаті кредиту; менших ризиках залучення інвестицій, адже лізингова компанія, зберігаючи право власності на об'єкт лізингу, бере на себе частину ризиків.

Також перевага лізингу полягає в тому, що у бухгалтерському обліку лізингові платежі у повному обсязі включаються в собівартість продукції, а це дає змогу підприємцю зменшити оподатковуваний прибуток.

Про стан розвитку фінансового лізингу в Україні свідчать дані, наведені в табл. 1.

Таблиця 1

**Основні показники стану розвитку
фінансового лізингу в Україні у 2018–2024 рр.**

Показник	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Індекс зміни 2024/ 2018
Вартість договорів фінансового лізингу, укладених за звітний період, млн. грн.	21519,3	24647,8	26069,2	41213,5	12335,9	20914,4	23568,2	1,84
Кількість договорів фінансового лізингу, укладених за звітний період, од.	8739	12363	13498	18350	5860	6550	10599	1,38

ВВП, млн. грн.	3560302	3977198	4222026	5450849	5239114	6627961	7658659	
Обсяг капітальних інвестицій, млн. грн.	526341,8	584448,6	419836,7	528802	279598	395450	534417	1,43
Частка вартості лізингових договорів у ВВП, %	0,6	0,6	0,6	0,8	0,2	0,3	0,3	0,72
Частка вартості лізингових договорів в сумі капітальних вкладень, %	4,84	4,82	6,78	8,01	3,81	4,27	4,70	1,28

Джерело: розраховано за [15]

Як свідчать дані табл. 1, у 2018–2024 рр. ринок фінансового лізингу в Україні демонстрував нестабільний розвиток. Вартість договорів фінансового лізингу у 2024 р. зросла у 1,84 рази порівняно з 2018 р., тоді як кількість договорів збільшилася у 1,38 і Це свідчить про те, що середня вартість одного договору зросла, що може бути ознакою укладання більш масштабних угод.

Найвищі показники укладання лізингових договорів спостерігалися у 2021 р., коли вартість склала понад 41,2 млрд грн, а кількість договорів перевищила 18,3 тис. Після цього відбувся різкий спад у 2022 р. (вартість зменшилася майже в 3,3 рази, кількість — утричі), що можна пояснити економічними та політичними кризовими факторами. Починаючи з 2023 р., ринок поступово відновлювався.

Частка вартості лізингових договорів у ВВП протягом аналізованого періоду залишалася низькою та коливалася в межах 0,2–0,8 %. У 2024 р. вона знизилася до 0,3 % проти 0,6 % у 2018 р., що свідчить про втрату позицій лізингу у структурі економік

Частка лізингових договорів у капітальних інвестиціях зросла з 4,84 % у 2018 р. до 8,01 % у 2021 р., але після цього знизилася. У 2024 р. вона становила 4,7 %, що лише трохи перевищує рівень 2018 р. (індекс зростання — 1,28). Це вказує на недостатній вплив лізингу на інвестиційну діяльність у країні.

Незважаючи на зростання абсолютних обсягів лізингових договорів у 2024 р. порівняно з 2018 р., їхня роль у ВВП та інвестиційній діяльності залишається обмеженою. Ринок фінансового лізингу в Україні має значний потенціал, проте його розвиток стримується макроекономічними коливаннями та інституційними проблемами. Для посилення ролі лізингу у фінансуванні інвестицій необхідні вдосконалення законодавства, створення державних гарантій та підтримка з боку фінансових інституцій.

Натомість, ще у 2016 р. в середньому по країнах Європи відношення обсягу фінансового лізингу до ВВП становило 9,1 % [13, с. 137]. Отже, можна зробити висновок про низький рівень проникнення фінансового лізингу в економіку України (у 17 разів нижчий, ніж в країнах Європи).

Відношення обсягу фінансового лізингу до капітальних інвестицій характеризує внесок фінансового лізингу в зростання обсягу капітального інвестування в країні. А. Павлова зазначає, що значення цього показника в країнах Європи коливається в діапазоні 15–25% [13, с. 137]. В Україні ж, як свідчать проведені розрахунки, частка лізингових активів в обсязі капітальних вкладень у 2019 р. дорівнювала лише 3,47% (в 4–7 разів менша).

Таким чином, проведений аналіз свідчить, що українські підприємства недостатньо використовують послуги фінансового лізингу для фінансування інвестиційних проектів. Це пояснюється наявністю низки суттєвих проблем на вітчизняному ринку лізингових послуг. Науковці звертають увагу на такі проблеми, як недосконалість законодавчого забезпечення, погіршення платоспроможності лізингоотримувачів, недостатня кількість кваліфікованих кадрів у сфері лізингу та низька обізнаність з питань лізингу серед підприємств.

До недоліків і проблем сучасного законодавства у сфері лізингу слід віднести відсутність механізму часткового або повного державного гарантування повернення лізингових платежів. У провідних країнах світу створено такий фонд гарантій, який ефективно функціонує. Значною юридичною проблемою для ринку лізингу є не включення лізингоотримувачів до державних програм дотацій. На сьогодні в Україні існує спеціальна урядова програма, яка передбачає дотації на закупівлю сільськогосподарської техніки українського виробництва, однак лізингові компанії не мають права брати в ній участь [16], [17].

Специфічними проблемами у діяльності українських лізингових компаній, на думку експертів, є такі: різке зростання простроченої заборгованості; закритість доступу до відносно дешевих фінансових ресурсів через заборону кредитування в іноземній валюті; необхідність вилучення предметів лізингу у недобросовісних клієнтів; активізація шахрайства; відмова страхових компаній від виплат тощо.

Аналіз розвитку фінансового лізингу в Україні показав, що цей інструмент має суттєвий потенціал для подолання бар'єру початкових інвестицій, особливо в умовах потреби у модернізації виробничих потужностей та впровадженні енергоефективного обладнання. Лізинг дозволяє підприємствам уникати значних одноразових капіталовкладень, зменшувати податкове навантаження та частково передавати ризики лізингодавцю. Це робить його привабливою альтернативою традиційному банківському кредитуванню.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Водночас в Україні рівень використання лізингових послуг залишається надзвичайно низьким у порівнянні з європейськими країнами. Частка лізингу у ВВП та капітальних інвестиціях значно відстає від європейських показників, що свідчить про недостатню інтегрованість цього інструменту у фінансову систему країни. Серед основних причин — недосконале законодавство, обмежений доступ до фінансових ресурсів, високі ризики неплатежів та відсутність державних механізмів гарантування лізингових зобов'язань. Особливого значення набуває й низька обізнаність підприємців щодо можливостей лізингового фінансування, а також дефіцит професійних кадрів у цій сфері. Проблеми посилюються обмеженнями на валютне кредитування, високим рівнем простроченої заборгованості та шахрайством, що знижує довіру до цього фінансового інструменту. Для активізації використання лізингу в інвестиційних проектах необхідно вдосконалити нормативно-правову базу, створити систему державних гарантій та програм підтримки, стимулювати розвиток спеціалізованої інфраструктури, а також підвищувати фінансову грамотність підприємців. Це дозволить суттєво підвищити привабливість лізингу для бізнесу, збільшити обсяг інвестицій та сприяти економічному зростанню України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Лаврик О. Л., Пономаренко Р. М. Проектне фінансування та його роль у сучасній економіці України. *Економічний аналіз*: зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; редкол.: О. В. Ярошук (голов. ред.) та ін. Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету «Економічна думка», 2017. Том 27. № 4. С. 139-144.
2. Проектне фінансування : підручник / Т. В. Майорова, О. О. Ляхова та ін.; за заг. та наук. ред. проф., д.е.н. Т. В. Майорової. 2-ге вид., перероб. і доп. Київ : КНЕУ, 2017. 434, [6] с.
3. Сіренко Н. М., Боднар О. А. Проектне фінансування: курс лекцій. Миколаїв : МНАУ, 2018. 106 с.
4. Машошина Т. В. Проектне фінансування: Конспект лекцій. Харків: УкрДУЗТ, 2016. Ч. 1. 54 с.
5. Лапко О. О. Проектне фінансування як інноваційний механізм реалізації інвестиційних проектів. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Серія «Економіка» : науковий журнал. Острог : Вид-во НУ «ОА», 2017. № 4(32). С. 167.
6. Тищенко С. О. Активізація інвестиційної діяльності в Україні на основі використання проектного фінансування. *Бізнес-навігатор*. Випуск 2 (51) 2019. С. 147

7. Продіус О. І., Бойко А. Є. Необхідність проектного менеджменту в сучасних умовах господарювання. *Приазовський економічний вісник*. 2019. Випуск 3(14). С. 217-221.
8. Лактіонова О. А. Проектне фінансування : навчальний посібник. Вінниця, 2018. 216 с.
9. Natalya Ushenko, Ganna Likhonosova, Andrey Zahariev, Larysa Shaulska, Marcin Kęsy, Viktoriia Huroch kina (2023). Strategies for Strengthening Business Economic Security with Account to Global Financial Challenges [С тратегії зміцнення економічної безпеки бізнесу: врахування умов глобальних фінансових викликів]. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. №6(53). С. 300-317. DOI: <https://doi.org/10.55643/fcaptp.6.53.2023.4178>. (Дата звернення 5.06. 2025).
10. Череп А.В, Андросова О.Ф., Христофорова І.Б. Проектне фінансування. Навчальний посібник для студентів освітнього рівня «магістр» спеціальності «Фінанси і кредит». 2015. <https://eir.zp.edu.ua/server/api/core/bitstreams/5403e7e7-fb04-45a7-a0e5-0435cf019e1d/content>. (Дата звернення 25.06. 2025)
11. UNIDO розраховує на збільшення свого Фонду гарантування кредитів до \$40 мільйонів. <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3821998-unido-rozrahovue-na-zbilsenna-svogo-fondu-garantuvanna-kreditiv-do-40-miljoniv.html>. (Дата звернення 26.08. 2025)
12. Павлова А. М. Детінізація фінансового лізингу як напрям забезпечення економічної безпеки України: дис. ... канд. екон. наук: 21.04.01. Київ, 2019. 236 с.
13. Ситник Н. С., Корень Д. О. Аналіз сучасного ринку фінансового лізингу України. *Молодий вчений*. 2019. № 5(69). С. 579-583
14. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
15. Про державну підтримку інвестиційних проектів із значними інвестиціями в Україні. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1116-20#Text>. (Дата звернення 5.09. 2025))
16. «Зроблено в Україні»: Уряд виділяє ще 700 млн грн на компенсацію 25% вартості с/г техніки та обладнання українських виробників. <https://me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=6bfa8020-2d6c-4375-824b-c9361e3f12af&title=ZroblenoVUkraini-UriadVidiliaSche700-MlnGrnNaKompensatsiiu25-VartostiS-gTekhnikiTaObladnanniaUkrainskikhVirobnikiv> (Дата звернення 17.09,2025)

Svitlana Kozhemiakina

Doctor of Economics, Professor

Professor of the Department of Management

Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University

Kyiv, Ukraine

ORCID ID: 0000-0002-1314-0841

e-mail: s.kozhemiakina@kubg.edu.ua**THE ROLE OF LEASING IN THE DEVELOPMENT OF PROJECT FINANCING**

Abstract. The article examines the essence, trends, and problems of the development of project financing and leasing as modern instruments of investment activity of enterprises in the conditions of Ukraine's transitional economy. The relevance of using project financing in conditions of energy instability, limited financial resources, and the need to modernize production is substantiated. It is determined that project financing is an effective mechanism for implementing large-scale investment projects in the fields of energy, infrastructure, industry, and innovation, as it provides for a return on investment through the cash flows of the project itself. The main models of project financing are considered, in particular, banking, consortium, joint-stock, and leasing. The role of banking institutions in the development of project financing is analyzed, in particular, the participation of the EBRD, IFC, NEFCO, KfW, Ukreximbank, and others in the implementation of investment projects in Ukraine. The advantages of project financing through the banking system are identified—access to long-term resources, preferential lending rates, the possibility of reducing investment risks—and the main problems of its development are outlined: instability of the financial system, high level of risk, imperfect regulatory framework, and insufficient institutional support. It has been proven that leasing is an important tool for attracting investment in the real sector of the economy, contributing to the renewal of fixed assets, improving the technical level of production, and energy conservation. Based on statistical data, trends in the development of leasing operations in Ukraine in 2018–2024 have been identified and their instability revealed. We suggest ways to boost project financing and leasing by improving legislative regulation, expanding state guarantees, creating a favorable investment climate, and increasing the financial literacy of market participants. The implementation of these measures will ensure increased investment activity, modernization of fixed assets, and sustainable economic growth in Ukraine.

Keywords: project financing; leasing; investments; financial resources; banks; investment activity; production modernization; bank loans; investment projects.

REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

1. Lavryk, O. L., & Ponomarenko, R. M. (2017). Project financing and its role in the modern economy of Ukraine. *Economic Analysis: Collection of Scientific Works*, 27(4), 139–144. Ternopil: Publishing and Printing Center of Ternopil National Economic University “Ekonomichna Dumka.” [in Ukrainian]
2. Maiorova, T. V., Liakhova, O. O., et al. (2017). *Project financing: Textbook* (2nd ed., revised and expanded; T. V. Maiorova, Ed.). Kyiv: KNEU. [in Ukrainian]
3. Sirenko, N. M., & Bodnar, O. A. (2018). *Project financing: Course of lectures*. Mykolaiv: MNAU. [in Ukrainian]
4. Mashoshyna, T. V. (2016). *Project financing: Lecture notes* (Part 1). Kharkiv: UkrDUZT. [in Ukrainian]
5. Lapko, O. O. (2017). Project financing as an innovative mechanism for the implementation of investment projects. *Scientific Notes of the National University “Ostroh Academy.” Series: Economics*, 4(32), 167. Ostroh: NUOA Press. [in Ukrainian]
6. Tishchenko, Ye. O. (2019). Activation of investment activity in Ukraine through the use of project financing. *Business Navigator*, 2(51), 147. [in Ukrainian]
7. Prodius, O. I., & Boiko, A. Ye. (2019). The need for project management in modern economic conditions. *Pryazovskyi Economic Bulletin*, 3(14), 217–221. [in Ukrainian]
8. Laktionova, O. A. (2018). *Project financing: Textbook*. Vinnytsia. [in Ukrainian]
9. Ushenko, N., Likhonosova, G., Zahariyev, A., Shaulska, L., Kęsy, M., & Hurochkina, V. (2023). Strategies for strengthening business economic security with account to global financial challenges. *Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice*, 6(53), 300–317. <https://doi.org/10.55643/fcaptp.6.53.2023.4178>
10. Cherep, A. V., Androsova, O. F., & Khrystoforova, I. B. (2015). *Project financing: Textbook for master's degree students majoring in Finance and Credit*. Zaporizhzhia: ZNU. <https://eir.zp.edu.ua/server/api/core/bitstreams/5403e7e7-fb04-45a7-a0e5-0435cf019e1d/content> [in Ukrainian]

11. UNIDO expects to increase its Credit Guarantee Fund to \$40 million. (2025, August 26). *Ukrinform*. <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3821998-unido-rozrahovue-na-zbilsenna-svogo-fondu-garantuvanna-kreditiv-do-40-miljoniv.html>

12. Pavlova, A. M. (2019). *De-shadowing of financial leasing as a direction of ensuring the economic security of Ukraine* (Candidate of Economic Sciences dissertation, Kyiv). [in Ukrainian]

13. Sytnyk, N. S., & Koren, D. O. (2019). Analysis of the modern financial leasing market in Ukraine. *Young Scientist*, 5(69), 579–583. [in Ukrainian]

14. State Statistics Service of Ukraine. (n.d.). Official statistical data. <http://www.ukrstat.gov.ua> [in Ukrainian]

15. *On state support of investment projects with significant investments in Ukraine*. (2025). Law of Ukraine No. 1116-IX. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1116-20> [in Ukrainian]

16. *Made in Ukraine: The government allocates another UAH 700 million to compensate 25% of the cost of agricultural machinery and equipment from Ukrainian manufacturers*. (2025, September 17). Ministry of Economy of Ukraine. <https://me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=6bfa8020-2d6c-4375-824b-c9361e3f12af&title=ZroblenoVUkraini-UriadVidiliaSche700-MlnGrnNaKompensatsiiu25-VartostiS-gTekhnikiTaObladnanniaUkrainskikhVirobnikiv> [in Ukrainian]

Стаття надійшла до редакції 03.10.25

Рецензовано 17.10.25

Опубліковано 31.10.2025 р.

This work is licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License.